

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในด้านการบริหารหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน และครู ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 620 คน โดยสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 10 คน และสังเกตครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 รวม 30 คน สำหรับการส่งแบบสอบถามได้ส่งให้ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 155 ฉบับ และได้รับกลับคืนมา 138 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.00 และส่งให้ครู จำนวน 465 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 414 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.00 แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยให้การทำค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

สถานภาพผู้บริหารโรงเรียนและครู ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหญิงมากกว่าชาย มีอายุระหว่าง 46-55 ปี วุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนน้อยกว่า 6 ปี เคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาการใช้หลักสูตรที่จัดโดยสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานเขต และเคยสอน กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ทั้งคณิตศาสตร์และภาษาไทยมีจำนวนมากที่สุด

ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นหญิงมากกว่าชาย อายุระหว่าง 31-40 ปี วุฒิปริญญาตรีมากที่สุด มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี เคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาการใช้หลักสูตรที่จัดโดยสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานครและสำนักงานเขตในแต่ละเขต และเคยสอนกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้มีจำนวนมากที่สุด

สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรของผู้บริหารในด้านบริหารการใช้หลักสูตร

1. ผู้บริหารทั้งหมด 138 คน จัดครูเข้าสอนตามวุฒิการศึกษาและตามประสบการณ์ของครูผู้
บริหารทั้งหมดสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูโดยให้ค่าปรึกษาในการทำงานของครูและช่วยแก้ปัญหา ยกย่อง
ชมเชยหรือชมผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีปัญหาในการจัดครูเข้าสอน คือ จัดครูเข้าสอนตามวุฒิ
การศึกษาไม่ได้หมดเนื่องจากมีครูน้อย
2. ผู้บริหารทั้งหมดวางแผนการเตรียมการสอน โดยประชุมชี้แจงคณะครูให้มีความรู้เรื่องหลัก
สูตรฉบับปรับปรุง และเชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่มี
ปัญหาในการวางแผนการใช้หลักสูตร คือบุคลากรภายในโรงเรียนขาดความพร้อมและขาดงบประมาณในการ
วางแผน
3. ผู้บริหารทั้งหมดจัดหาเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรสำหรับครูโดยขอจากสำนักการศึกษา
รองลงมาผู้บริหารร้อยละ 72.46 ขอจากกรมวิชาการและจัดประชุมปฏิบัติการผลิตเอกสารขึ้น
4. ผู้บริหารทั้งหมดจัดทำโครงการพัฒนาการใช้หลักสูตรโดย จัดหาสื่อและอุปกรณ์ให้นักเรียน
ฝึกปฏิบัติ ส่วนใหญ่มีปัญหาคือห้องเรียนมีไม่เพียงพอกับการจัดห้องเฉพาะแต่ละกลุ่มประสบการณ์
5. ผู้บริหารทุกคนจัดอาคารสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยจัดห้องหรือ
มุมสำหรับกิจกรรมกลุ่มประสบการณ์ 4 กลุ่มประสบการณ์ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีปัญหาคือไม่มีห้องเสริมการ
เรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติ
6. ผู้บริหารทั้งหมดมีการนิเทศติดตามผลใช้หลักสูตรโดยสังเกตการสอนและซักถามปัญหา
ของครู แต่งตั้งครูรับผิดชอบการนิเทศภายใน ส่วนใหญ่มีปัญหาคือครูผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในไม่มีเวลา
ในการนิเทศติดตามผล

สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรของผู้บริหารในด้านการเรียนการสอน

1. ผู้บริหารทั้งหมด 138 คน มีการส่งเสริมสนับสนุนครูในการเตรียมการสอนโดยให้ทำ
กำหนดการสอนระยะยาวในแต่ละภาคเรียน และให้ที่บ้านที่การสอนทุกครั้ง ผู้บริหารทั้งหมดให้ความช่วย
เหลือ แนะนำ ครูในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยประชุมชี้แจงจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรและ
รองลงมาร้อยละ 98.55 สนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม ผู้บริหารร้อยละ 35.58 มีปัญหา
คืองบประมาณไม่เพียงพอ
2. ผู้บริหารทั้งหมดมีวิธีการจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนสำหรับครูโดยจัดงบ
ประมาณสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอน รองลงมาผู้บริหารร้อยละ 76.08 จัดประชุมปฏิบัติการผลิต

สื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนมากมีปัญหาคือขาดแหล่งวิทยากรท้องถิ่น รองลงมาผู้บริหารร้อยละ 56.52 ไม่มีศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอน

3. ผู้บริหารทั้งหมดมีการสนับสนุนครูด้านการวัดและประเมินผล โดยจัดให้มีเครื่องมือวัดผล การเรียนรู้ และร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียนจัดทำเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ ผู้บริหารร้อยละ 30.43 มีปัญหาคือ ขาดงบประมาณในการสร้างเครื่องมือ

4. ผู้บริหารส่วนมากส่งเสริมการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนโดยจัดหาเอกสาร วิชาการให้แก่ครู รองลงมาผู้บริหารร้อยละ 94.20 สนับสนุนด้านงบประมาณและสถานที่

สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรของครู ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร

1. ครูทั้งหมด 414 คน วางแผนการใช้หลักสูตร โดยจัดทำกำหนดการสอน และจัดทำ แผนการสอน ใช้เอกสารคู่มือประกอบการใช้หลักสูตรดังนี้ คือ หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 และแนวทางการ จัดทำแผนการสอน เตรียมการก่อนการใช้หลักสูตรโดยศึกษาทำความเข้าใจหลักการ จุดหมายโครงสร้างและ เนื้อหาของหลักสูตร ศึกษาเทคนิค และวิธีการสอน การสร้างสื่อการสอนตามแนวของหลักสูตรและศึกษาวิธี การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวของหลักสูตร และจัดทำโครงการสอนระยะยาวในแต่ละภาคเรียน

ครูส่วนมากมีปัญหาเกี่ยวกับการเตรียมการใช้หลักสูตร คือไม่ได้รับข่าวสารการเผยแพร่ความรู้ ด้านการใช้หลักสูตร รองลงมา ครูร้อยละ 53.86 ไม่มีเวลาเตรียมการ เนื่องจากมีงานที่จะต้องรับผิดชอบ มาก ครูส่วนมากมีปัญหาในการจัดหาเอกสารประกอบหลักสูตร คือไม่ได้รับการสนับสนุนจากกรมวิชาการ มีปัญหาในการเตรียมการสอน คือจัดเตรียมเครื่องมือวัดและประเมินผลไม่ได้ รองลงมาครูร้อยละ 77.06 จัดเตรียมอุปกรณ์การสอนตามเนื้อหาไม่ได้

2. ครูส่วนมากจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการ เรียนและการปฏิบัติจริง รองลงมา ครูร้อยละ 96.13 จัดกิจกรรมปลูกฝังการวางแผนปฏิบัติงานอาจมีขั้น ตอนและเป็นระบบ ครูร้อยละ 74.15 จัดกิจกรรมที่ปลูกฝังค่านิยมพื้นฐาน เช่น ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ ฯลฯ และครูร้อยละ 73.42 จัดกิจกรรมหลากหลาย โดยเน้นทักษะกระบวนการเรียนรู้ ครูทุกคนจัดให้มีห้องหรือ มุมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยจัดห้องหรือมุมนักเรียนที่ขึ้นเครื่องมือการเรียนรู้ สื่อ ประกอบการเรียนการสอนที่ครูทุกคนใช้ คือตำราและเอกสารประกอบบทเรียนและรูปภาพ ครูทุกคนใช้สื่อ ประกอบการเรียนการสอน โดยครูเป็นผู้ใช้สื่อการเรียนการสอน นักเรียนเป็นผู้ใช้สื่อการเรียนการสอน ครู และนักเรียนเป็นผู้ใช้สื่อการเรียนการสอนร่วมกัน

2.1 ครูส่วนมากมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน คือขาดทักษะในการจัดกิจกรรมบางอย่าง รองลงมาครูร้อยละ 74.63 มีเวลาในการจัดไม่เพียงพอ ครูส่วนมากมีปัญหาเกี่ยวกับอาคารสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกปฏิบัติ คือขนาดห้องเรียนไม่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม รองลงมาครูร้อยละ 56.52 มีปัญหาเรื่องห้องเรียนอยู่ใกล้สถานที่ที่มีเสียงรบกวน

ครูส่วนมากมีปัญหาการจัดการจัดการและสร้างสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน คือวัสดุในท้องถิ่นที่ใช้ในการสร้างสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนหายาก และมีปัญหาในการเก็บบำรุงรักษาสื่อ วัสดุและอุปกรณ์การเรียนการสอน คือห้องเรียนเล็กและมีนักเรียนมากจนไม่สามารถจัดมุมเก็บสื่อในห้องเรียนได้

3. ครูส่วนมากสร้างเครื่องมือวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเอง เครื่องมือวัดและประเมินผลที่ครูทุกคนใช้คือ แบบทดสอบ รองลงมา ครูร้อยละ 64.49 ใช้แบบสัมภาษณ์ การวัดและประเมินผลจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูส่วนมากวัดทุกครั้งที่สอนจบบทเรียน รองลงมา ครูร้อยละ 73.42 วัดหลังการสอนแต่ละครั้ง ครูทุกคนมีวิธีการประเมินผลปลายภาคเรียนโดยสรุปผลการทดสอบปลายภาค และผลการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้

ครูส่วนมากมีปัญหาในการทำเครื่องมือวัดและประเมินผล คือขาดผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ รองลงมาครูร้อยละ 63.76 มีความรู้ด้านเทคนิคและกระบวนการวัดและประเมินผลไม่เพียงพอ

สภาพปัญหาและการแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรจากการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่

1. ผู้บริหารทุกคนซึ่งมีทั้งหมด 10 คน มีการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรโดยจัด ฝึกรอบมเกี่ยวกับหลักสูตรให้ครูโดยทั่วถึงพร้อมกันทุกคน และจัดทำเอกสารเผยแพร่ การใช้หลักสูตรแจกให้ครูอย่างทั่วถึงและมีการติดตามการใช้หลักสูตร

1.1 ผู้บริหาร 9 ใน 10 คน มีปัญหาของการวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตร คือพบว่าครูไม่เข้าใจหลักสูตร รองลงมาผู้บริหาร 7 ใน 10 คน บอกว่า ครูไม่ให้ความสำคัญในการที่จะศึกษาหลักสูตร

1.2 ผู้บริหารทั้งหมด 10 คน แก้ปัญหาในเรื่องของการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยจัดอบรมให้ผู้บริหารอย่างทั่วถึงเป็นระบบ ขั้นตอนที่ต้องและจัดอบรมครู

2. ผู้บริหารทั้งหมด มีการจัดเตรียมการใช้เอกสารคู่มือประกอบการใช้หลักสูตร โดยแจกเอกสารควบคู่ไปกับการอบรม มีการรายงานการใช้เอกสารโดยให้ครูรายงานเอง มีแบบการติดตามการใช้เอกสารและมีการลงทะเบียนเอกสารทุกเล่ม

2.1 ผู้บริหารทุกคนแก้ปัญหาการจัดเตรียมเอกสารคู่มือประกอบการใช้หลักสูตรโดยดูจากการทำแผนการสอนและบันทึกการสอนเพื่อตรวจสอบการใช้เอกสารของครู มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ โดยมีส่วนกลางและส่วนตัว ประชุมร่วมกันในโรงเรียนทำความเข้าใจเอกสารร่วมกัน

3. การจัดสื่อและวัสดุอุปกรณ์ผู้บริหาร 7 ใน 10 คน มีความเห็นว่าสื่อโดยทั่วไป เช่น รูป แผนภูมิ ฯลฯ หลายอย่างใช้ร่วมกับหลักสูตรกันได้ ผู้บริหารทุกคนเห็นว่าครูควรจะมีสื่อเอง เพื่อความเข้าใจกับบทเรียนอย่างแท้จริง

3.1 ปัญหาในการจัดสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ผู้บริหารบอกว่าครูไม่สนใจในการผลิตสื่อขึ้นไว้เอง อาจเป็นเพราะครูไม่เข้าใจหลักสูตร ผู้บริหารทุกคนแก้ปัญหาโดยจัดอบรมเรื่องการผลิตสื่อให้ครู

4. ผู้บริหาร 9 ใน 10 คน พบว่าการจัดอาคารสถานที่และแหล่งวิทยากรมีสภาพอาคารสถานที่ที่ไม่เอื้ออำนวยและเพียงพอต่อการจัดห้องพิเศษต่าง ๆ และโรงเรียนตั้งอยู่ในสภาพชุมชนแออัด ทำให้บรรยากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน

4.1 ผู้บริหารทุกคนพบว่า การจัดอาคารสถานที่และแหล่งวิทยากรไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรระบุทั้งหมดไม่ได้ รองลงมาผู้บริหาร 8 ใน 10 คน พบว่างบประมาณในการจัดอาคารสถานที่และแหล่งวิทยากรไม่เพียงพอ และของงบประมาณในการสร้างอาคารเพิ่มได้ยากมาก

4.2 ผู้บริหารทุกคนแก้ปัญหาโดยใช้วิทยากรในท้องถิ่น และรองลงมาผู้บริหาร 8 ใน 10 คน ทหารายได้จากขอรับบริจาคจากภายนอก

5. ผู้บริหารทุกคนคิดว่าการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมการแสดงออก เพื่อสร้างคุณสมบัติในตัวเด็กในเรื่องความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบ ฯลฯ และคิดว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรมีมากหลากหลายจะจัดให้ดีและทั่วถึงทุกกิจกรรมไม่ได้

5.1 ผู้บริหารทุกคนมีปัญหาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยมีเวลาจำกัดในการจัดกิจกรรม และสถานที่ในการจัดกิจกรรมไม่เอื้ออำนวย ทุกคนแก้ปัญหาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยใช้เวลาพักกลางวัน และนอกเวลาทำการจัดกิจกรรมให้ และเปลี่ยนประเภทของกิจกรรมให้สอดคล้องและเป็นไปได้กับสถานที่ที่มีอยู่

6. ผู้บริหารทุกคนมีการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรโดย มีแบบประเมินครูเป็นรายบุคคล โดยผู้บริหารและหัวหน้าสายชั้นหรือครูวิชาการ และมีการนิเทศภายนอกโดยหน่วยงานสำนักงานการศึกษาหรือศูนย์วิชาการ ผู้บริหารทุกคนมีปัญหา คือมีเวลาในการนิเทศน้อย

6.1 ผู้บริหารทุกคนแก้ปัญหาในการติดตามผลการใช้หลักสูตร โดยให้ครูทำรายงานการประเมินส่ง และกระจายการนิเทศลงไปในระดับสายชั้นหรือระดับกลุ่มประสบการณ์ เพื่อให้มีการนิเทศได้ทั่วถึงและสม่ำเสมอ

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้จากการสังเกตการสอนของครู

ผลจากการสังเกตพบว่า ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ทุกคน ซึ่งแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบก่อนสอน มีการสังเกตการปฏิบัติงาน แนะนำ ช่วยเหลือให้กำลังใจนักเรียน มีการติดตาม แก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน ให้นักเรียนตระหนักในปัญหา และความจำเป็นในเรื่องที่เรียน ให้นักเรียนมีการแก้ไขข้อบกพร่องของการทำงานให้ดีขึ้น และมีการยกย่องชมเชย มีครูร้อยละ 40 ให้นักเรียนแสดงออกตามความสนใจ และให้นักเรียนมีการประเมินผลงานของตนเองระหว่างปฏิบัติ

การใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน พบว่าครูทุกคนใช้ตำราและเอกสารประกอบบทเรียน และใช้รูปภาพประกอบการสอน รองลงมา มีครูร้อยละ 87 ให้นักเรียนเป็นผู้ใช้สื่อ ครูทุกคนใช้สื่อในลักษณะครูและนักเรียนใช้สื่อร่วมกัน ที่พบมีครูเพียงร้อยละ 17 ใช้วัตถุทัศนเป็นสื่อการเรียนการสอน

การจัดและประเมินผล พบว่าครูทุกคนมีการวัดและประเมินผลหลังจากการสอน ครูสังเกตพฤติกรรมนักเรียน สนทนาซักถามนักเรียน ให้นักเรียนปฏิบัติจริง ตรวจสอบผลงานของนักเรียน มีครูเพียงร้อยละ 13 ที่มีการวัดและประเมินผลในระหว่างที่สอน และครูร้อยละ 17 ให้นักเรียนประเมินผลด้วยตัวเอง

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตร พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีข้อค้นพบ

ด้านการบริหารการใช้หลักสูตร

1. ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีเป้าหมายสำคัญในการวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตร คือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การเตรียมการก่อนการใช้หลักสูตร ได้ส่งครูเข้ารับการอบรม สัมมนาการใช้หลักสูตรและมีวิธีดำเนินการใช้หลักสูตรโดยติดตามผลการเตรียมการใช้หลักสูตรของครูและแนะนำวิธีสอนตามแนวของหลักสูตรให้แก่ครู และจัดทำโครงการพัฒนาการใช้หลักสูตร โดยการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติและส่งเสริมความสามารถ นักเรียนที่มีทักษะพิเศษเป็นการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและกล้าแสดงออก เกิดการพัฒนาค่านิยม พฤติกรรมและบุคลิกภาพ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการใช้หลักสูตรของครูที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้หลักสูตร เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาพฤติกรรม บุคลิกภาพ และผู้บริหารโรงเรียนได้ติดตามผลการใช้หลักสูตรของครู โดยการพิจารณาพฤติกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยสอบถามจากครูประจำชั้น หรือครูประจำวิชา เพราะในการนำหลักสูตรไปใช้นั้น จำเป็นต้องมีการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ เพื่อให้ครูสามารถดำเนินการใช้หลักสูตร คือ ครูไม่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ซึ่งข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์พบว่าครูไม่เข้าใจหลักสูตร ส่วนปัญหารองลงมาคือ การวางแผนการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ได้พิจารณาพฤติกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี ครูจึงต้องทำสื่อการสอนเพิ่มขึ้น และมีบางส่วนที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้จัดทำให้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารได้ขอจากสำนักการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ สื่อประเภทรูปภาพ บัตรคำ แผนภูมิต่าง ๆ การจัดอาคารสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารและครูมีความเห็นสอดคล้องกัน คือไม่มีห้องเสริมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ

2. การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรจากผู้บริหารและบุคคลอื่นๆ ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนมากได้รับการนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียน ครูฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ เป็นการนิเทศภายในโรงเรียน จากการปฏิบัติดังกล่าวนี้ได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและจำเป็นของการนิเทศมากขึ้น เพราะการนำหลักสูตรไปใช้นั้น จำเป็นต้องมีการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูสามารถดำเนินการใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง และเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ถึงแม้การนิเทศการศึกษาอาจมีความจำเป็นมากขึ้น แต่ก็มีข้อจำกัดในด้าน

บุคลากรผู้ให้การนิเทศ ซึ่งกรุงเทพมหานคร ได้จัดให้มีศึกษานิเทศก์ รับผิดชอบในเขตต่างๆเพียงเขตละ 1 คนเท่านั้น บางเขตที่มีโรงเรียนในความรับผิดชอบมากทำให้การนิเทศติดตามผลกระทำไม่ได้ทั่วถึง เมื่อเป็นเช่นนี้จึงควรที่จะมีการส่งเสริมให้มีการจัดระบบการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ แต่จากการปฏิบัติด้านการนิเทศภายในโรงเรียนพบว่า ยังประสบปัญหาคือผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการนิเทศ และความรู้ความสามารถในกลุ่มประสบการณ์ เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน โดยโรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้ครูที่ทำหน้าที่นิเทศกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ โดยการส่งเสริมให้การอบรมศึกษาเพิ่มเติม ตลอดจนสนับสนุนแหล่งวิทยากรสำหรับที่จะเพิ่มพูนความรู้ความสามารถเพื่อทำหน้าที่นิเทศได้ นอกจากนี้ทางสำนักงานการศึกษา ควรจะส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการนิเทศภายใน อย่างจริงจัง และเป็นระบบ วิธีการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรของครู และผู้บริหารมีการปฏิบัติแตกต่างกัน โดยครูมีการจัดทำป้ายนิเทศในโรงเรียน ส่วนผู้บริหารมีการประชุมชี้แจง ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูเป็นผู้ทำการปฏิบัติ ส่วนผู้บริหารเป็นผู้วางแผน และจัดระบบในโรงเรียนให้มีความเข้าใจระหว่างผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรทุกฝ่าย

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้บริหาร

1. ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนการเตรียมการสอนโดยการจัดทำแผนงานตลอดปี ได้ส่งเสริมให้ครูเตรียมการสอนคือให้ทำบันทึกการสอนล่วงหน้า ซึ่งสอดคล้องกับ วาสนา ณ นคร (2532) พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยผู้บริหารโรงเรียนและครูร่วมกันจัดทำแผนงานโครงการของโรงเรียน วิธีการช่วยเหลือสนับสนุนครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้จัดให้มีการสอนซ่อมเสริม และวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพให้ครูส่วนใหญ่ได้ส่งครูเข้ารับการอบรมที่หน่วยงานจัด ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า การส่งครูเข้ารับการอบรม ทางโรงเรียนได้ประสานงานกับสำนักงานศึกษาจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ ในระหว่างการปิดภาคเรียน เพื่อเสริมสมรรถภาพทางการสอนให้แก่ครู จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสนใจและให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนได้ส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยได้ปฏิบัติบ่อยๆ ทุกรายการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ได้ปฏิบัติเรียงลำดับคือ จัดกิจกรรมที่ปลูกฝังค่านิยมพื้นฐาน จัดกิจกรรมเน้นทักษะและกระบวนการ จัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถนักเรียน จัดกิจกรรมสอดแทรกคุณธรรมส่งเสริมศาสนา ยึดหยุ่นตามเหตุการณ์ จัดบูรณาการภายในกลุ่มประสบการณ์ จัดกิจกรรมหลากหลายและสัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ พยายามที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้

ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ วิธีการช่วยเหลือครูในการจัดหาสื่อ และอุปกรณ์การสอน ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ไว้สำหรับผลิตสื่อให้เพียงพอ และสนับสนุนให้ครูทำการค้นคว้าเกี่ยวกับสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิบัติครูที่มีการผลิตสื่อขึ้นใช้ด้วยตนเอง ซึ่งข้อมูลจากการสังเกตพบว่า สื่อที่ผลิตขึ้นนั้นเป็นสื่อที่ง่ายๆ ทำด้วยวัสดุที่ทางโรงเรียนจัดหาให้ เช่น แผนภูมิ เพลง บัตรคำ ในเรื่องการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ประเมินจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ ป.02 และประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นตัวบ่งบอกความสำเร็จของกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และมีการสนับสนุนด้านการวัดและประเมินผลได้ร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียน จัดทำเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ ส่วนการส่งเสริมหรือพัฒนาครูในการวัดและประเมินผล ส่วนใหญ่ให้คำปรึกษา แนะนำ และจัดเอกสารวิชาการให้แก่ครูได้ศึกษา จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนสนับสนุนครูในการจัดทำเครื่องมือวัดผล สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียน ซึ่งให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผล ตัดสิน และอนุมัติผลการเรียน และในจุดประสงค์การเรียนรู้ จะต้องครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และด้านกระบวนการ ถ้าพบว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ ก็ให้ครูวินิจฉัย หาข้อบกพร่อง แล้วสอนซ่อมเสริม โดยการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2532) ซึ่งในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซ่อมเสริม ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้คำปรึกษาแนะนำ และจัดหาเอกสารวิชาการให้อ่าน

3. ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารมีปัญหาคือ การสนับสนุนครูให้ใช้สื่อประกอบการสอน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้บริหารได้จัดสื่อประกอบการสอนไว้หลายอย่าง และมีห้องสำหรับเก็บอุปกรณ์การสอนไว้เป็นสัดส่วน ทั้งยังส่งเสริมให้ครูได้ผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เอง และจากการสังเกตพบว่าครูบางส่วนไม่ได้ใช้สื่อประกอบการสอน เนื่องจากเกิดความยุ่งยาก และไม่สะดวกในการใช้สื่อ สื่อที่ผู้บริหารจัดหาให้เช่น สไลด์ วิดิทัศน์ และไม่มีความสะดวกกับกิจกรรม และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแนวดำเนินการของหลักสูตรฉบับปรับปรุง และการสร้างความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผล ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากผู้บริหารยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล เกณฑ์การวัดและประเมินผล อีกประการหนึ่งผู้บริหารมักจะเน้นที่การสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน มากกว่าที่จะให้ความสนใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ตลอดจนการที่ผู้บริหารไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และได้มีการจัดครูเข้าสอนแยกเป็นแขนงวิชา ทำให้การวัดและประเมินผลออกมาในหลายลักษณะตามธรรมชาติของวิชาต่างๆ เกิดความยุ่งยากและสับสน

ด้านการบริหารการใช้หลักสูตรของครู

ผลการวิจัยพบว่าครูมีการปฏิบัติในด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่มีการเตรียมการสอน โดยการจัดทำบันทึกการสอนล่วงหน้า 1 สัปดาห์ โดยได้ศึกษาเอกสารหลักสูตร และเอกสารที่เกี่ยวข้อง จัดทำ กำหนดการสอน มีการเตรียมตัวนักเรียนก่อนสอน โดยการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนให้นักเรียนเกิดแรง จูงใจที่จะเรียน ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้บริหารให้การสนับสนุน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูได้ปฏิบัติเป็นประจำ ได้แก่ ส่งเสริมให้ ประพฤติตนเป็นคนดี และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ส่วนกิจกรรมที่ปฏิบัติบ่อยๆ ได้แก่ การจัด บรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมหลากหลายโดยเน้น ทักษะกระบวนการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมปลูกฝังนิสัยรักการประหยัด โดยส่งเสริมให้ใช้วัสดุท้องถิ่น และ กิจกรรมที่ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ได้แก่ การจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์อื่น การจัดกิจกรรมให้ นักเรียนได้พัฒนาความมั่นใจในตนเอง แสดงออกอย่างเสรีและมีความสุขสนุกสนาน จัดกิจกรรมปลูกฝังการ วางแผนอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนร่วมอภิปราย เสนอแนะ หาทางแก้ ปัญหา และปรับปรุงการฝึกปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่าครูได้ดำเนินการจัดการเรียน การสอนตามแนวของหลักสูตรฉบับปรับปรุง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูเข้าใจในวัตถุประสงค์ และแนวดำเนินการ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากว่าเคยผ่านการอบรมการใช้หลักสูตรที่ทางหน่วยงานจัดขึ้น ตลอดจนมีทักษะ ความรู้ใน กลุ่มประสบการณ์ที่สอน ซึ่งทักษะ และความรู้ ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการจัดการเรียน การสอน เพราะจะส่งผลให้มีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนมากกว่าผู้ที่มีทักษะ และความรู้น้อยกว่า และจากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ครูได้มีการสอนตามขั้นตอน คือขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้กล้าแสดงออก ส่วนการใช้สื่อ ประกอบการสอน จากการสังเกตพบว่าครูได้ใช้สื่อประกอบการสอน โดยใช้ร่วมกับนักเรียน สื่อประเภทของ จริงมากที่สุด และวิดิทัศน์น้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงเพ็ญ เปล่งปลั่ง (2529) ที่พบว่าสื่อการ สอนที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ วิดิทัศน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบางโรงเรียนยังไม่มีสื่อด้านนี้

การวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ครูจัดทำเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วน ใหญ่ครูจัดทำเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้เป็นแบบทดสอบ ซึ่งยึดแนวทางจากหนังสือแบบเรียนสำเร็จรูปของ สำนักพิมพ์เอกชน จากการสังเกตพบว่าครูมีการวัดผลหลังจากการสอน ส่วนเครื่องมือวัดผลปลายภาคเรียน ได้จัดทำร่วมกับคณะครูในกลุ่มโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้มากที่สุด คือแบบทดสอบ มีการประเมินผลปลายภาค

เรียนโดยการสรุปจากคะแนนทดสอบ และผลการผ่านเกณฑ์จุดประสงค์การเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าครูยังมุ่งเน้น วัตถุประสงค์ด้วยความรู้มากกว่าพฤติกรรมและค่านิยม และจุดประสงค์ของหลักสูตรข้ออื่น ๆ แนวทางการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการจัดผลปลายภาคเรียนเพื่อตัดสินผลการเรียนคือต้องมีการประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ใน ป.02 หลาย ๆ ครั้ง ตลอดทั้งปีบันทึกผลคะแนนแล้วหาค่าเฉลี่ยเพื่อตัดสินผลการเรียน โดยใช้เครื่องมือวัดผลเช่น แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และประเมินผลงาน เพื่อให้ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้หลาย ๆ ด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะครูยังไม่เข้าใจวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผล และการวัดผลตามแนวทางวัดและประเมินผลของหลักสูตรเป็นการยุ่งยาก มีปัญหาสำหรับครู ซึ่งสอดคล้องกับ ปรัชยานิพนธ์พิทยา (2533) พบว่าการวัดผลตามแนวทางของหลักสูตรฉบับปรับปรุงเป็นการเพิ่มงานธุรการให้กับครูเป็นอย่างมาก สำหรับการสร้างเครื่องมือวัดผลปลายภาคเรียน ครูมีการจัดร่วมกันในระดับกลุ่มโรงเรียน นับว่าเป็นการปฏิบัติตามแนวดำเนินการของหลักสูตรฉบับปรับปรุงที่มุ่งให้ครูได้วัดผลด้วยตนเอง ส่วนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน คือให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงตามสภาพการณ์ และให้นักเรียนได้แสดงออกตามความสนใจ เป็นการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร และกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาการเรียน คือสอนเป็นกลุ่ม และกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษ คือให้นักเรียนได้แสดงออกตามความสนใจและความถนัด

ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีปัญหาในการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน โดยเฉพาะสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับส่งเสริมความสามารถพิเศษแต่ละด้านของนักเรียน ซึ่งสื่ออุปกรณ์การสอนเหล่านี้จะเพียงพอในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนและผู้ปกครองในท้องถิ่น และปัญหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลตามหลักสูตร จากการสัมภาษณ์พบว่าครูขาดความเข้าใจอย่างแท้จริง ไม่สามารถเลือกใช้และสร้างเครื่องมือวัดผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และปัญหาการวิเคราะห์เนื้อหาให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ในป.02

3. ครูมีปัญหาในการได้รับบริการสื่อวัสดุอุปกรณ์การสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑลคองอุทัยกุล (2530) สรุปได้ว่าครูส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านการผลิตอุปกรณ์คือขาดเงินในการซื้อวัสดุ และไม่มีเวลาผลิต ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์พบว่าสื่อ วัสดุอุปกรณ์ การสอนที่ทางสำนักงานการศึกษาจัดส่งให้มีจำนวนไม่เพียงพอและไม่ทันกับการใช้งาน ซึ่งสื่อบางประเภท เช่น สไลด์ วิดิทัศน์ ที่ทางโรงเรียนได้รับก็จะเก็บไว้ในห้องทัศนศึกษาของโรงเรียนทำให้ครูไม่ทราบ ไม่มีการสำรวจและประชาสัมพันธ์ จึงไม่ได้มีการนำไปใช้ สื่อบางประเภทที่ทางสำนักจัดส่งให้ก็ไม่สะดวกแก่การใช้ของครู และสื่อบางประเภทได้รับมาอย่างกระตั้นหันไม่มีคำอธิบายการใช้ ทำให้ครูใช้สื่อไม่ถูกต้องกับบทเรียน ในเรื่องนี้ได้มีครูเสนอแนะไว้ว่าในการจัดสรรงบประมาณที่ทางสำนักงานการศึกษาให้แต่ละเขตจัดซื้ออุปกรณ์แจกตามโรงเรียนต่าง ๆ ครูควรจะได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น และจัดซื้อด้วย เพื่อจะได้เหมาะสมกับสภาพ และความต้องการจริง ๆ เนื่องจากสภาพของ

โรงเรียนกรุงเทพมหานครมีความแตกต่างกัน ทางด้านขนาด และสภาพแวดล้อมทำให้ความต้องการในการใช้สื่อและอุปกรณ์แตกต่างกัน ส่วนปัญหาการจัดแหล่งวิทยากรให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า แหล่งวิทยากรที่ทางโรงเรียนจัดไว้ให้ก็ไม่มีเอกสารสำหรับค้นคว้าและปัญหาการจัดเอกสารคู่มือประกอบการใช้หลักสูตรอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับสุน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2530) พบปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ เช่นการจัดส่งเอกสารล่าช้าและไม่เพียงพอ และปัญหาการจัดสภาพห้องเรียน อาคารสถานที่ให้มีความเหมาะสม เนื่องจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานครบางพื้นที่มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และสถานที่ตั้งของโรงเรียนส่วนมากอาศัยที่ดินของวัด หรือศาสนสถานอื่น ๆ ทำให้ไม่สามารถขยายพื้นที่บริเวณโรงเรียนออกได้ ทำให้ความหนาแน่นของนักเรียนในบางพื้นที่ไม่เหมาะสมกับขนาดของโรงเรียน เมื่อเทียบจำนวนนักเรียนกับขนาดห้องเรียน ทำให้ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ไม่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (สำนักศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2530)

จากสาระสำคัญดังที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า ทั้งผู้บริหารและครู สังกัดกรุงเทพมหานคร มีสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) มีสภาพปฏิบัติสอดคล้องกันคือ ในด้านการบริหารหลักสูตรในส่วนการวางแผนการสอน คือทั้งผู้บริหารและครูมีการเตรียมตัวล่วงหน้าก่อนที่จะดำเนินการใช้หลักสูตร โดยส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร โดยการเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา และการจัดหาเอกสารมาให้ครูได้ศึกษาโดยปัญหาที่พบคือ การที่ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถดำเนินงานได้ตามแผนที่กำหนดไว้ การนิเทศภายในยังไม่เป็นไปตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้ เพราะนิเทศไม่ทั่วถึง และบุคลากรในการนิเทศไม่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการนิเทศภายใน

การจัดครูเข้าสอน จัดเข้าสอนตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอนของครู การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนโรงเรียนจะได้มาจาก 2 แหล่ง คือ สำนักการศึกษาจัดให้และโรงเรียนร่วมกับชุมชนดำเนินการจัดหาด้วยตนเอง สำหรับกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นทั้งผู้บริหารและครู ได้ร่วมกันจัดแสดงนิทรรศการผลงานของนักเรียน ตลอดจนมีการประกวดความสามารถของนักเรียนทุกปี และการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรพบว่า ทั้งผู้บริหารและครูใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย เช่น ประเมินผลการเรียนของนักเรียน สังเกตการสอนและซักถามปัญหาจากครู ปัญหาในการรับบริการสื่อ วัสดุอุปกรณ์การสอน เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ทางสำนักงานการศึกษาจัดส่งให้มีจำนวนไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับการนำมาประกอบการสอน เนื่องจากมีคุณภาพไม่ดีและไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน ดังนั้นการจัดสรรงบประมาณที่ทางสำนักการศึกษาในแต่ละเขตจัดซื้ออุปกรณ์แจกตามโรงเรียนต่าง ๆ ครูควรจะได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและจัดซื้อด้วย เพื่อจะได้เหมาะสมกับสภาพความต้องการจริง ๆ ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เอกสารหลักสูตรมีจำนวนไม่เพียงพอและด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สภาพการ

ปฏิบัติที่พบทั้งของผู้บริหารและครู คือการที่ผู้บริหารมีการวางแผนการเตรียมการสอน โดยจัดทำเป็นแผนงานตลอดปี ครูดำเนินการทำบันทึกการสอนล่วงหน้า มีการเพิ่มสมรรถภาพการสอนของครู โดยให้เข้ารับการอบรมระหว่างปิดภาคเรียน ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานจัดกิจกรรมเน้นทักษะการแสดงออก จัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมหลากหลายโดยเน้นทักษะกระบวนการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมปลูกฝังนิสัย รักษาประหยัด จากการจัดกิจกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าทั้งครู และผู้บริหารเข้าใจวัตถุประสงค์และแนวดำเนินการของหลักสูตรอย่างแท้จริง สำหรับการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูนั้น พบว่าครูได้ดำเนินการจัดกิจกรรมในสามขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป โดยเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออก ส่วนการวัดผลและประเมินผลนั้น ครูดัดแปลงเครื่องมือการวัดผลที่มีอยู่แล้ว มาใช้ประเมินผล โดยการสรุปจากคะแนนทดสอบ และผลการผ่านเกณฑ์จุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูยังเน้นวัดผลด้านความรู้มากกว่าพฤติกรรมและค่านิยม แสดงให้เห็นว่าครูยังไม่เข้าใจการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรอย่างแท้จริง ปัญหาที่พบได้แก่ อุปสรรคการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และคุณภาพของสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนแต่ละวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์สำหรับส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในด้านต่างๆ และปัญหาเกี่ยวกับครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง ส่งผลให้การปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลไม่ได้จัดทำเป็นระยะ ไม่วิเคราะห์ผลการเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน และไม่สามารถเลือกใช้และสร้างเครื่องมือวัดผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน

1. ควรมีการจัดเตรียมบุคลากรทุกฝ่ายโดยทั่วถึงก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ล่วงหน้า โดยเฉพาะในระดับโรงเรียน เพื่อผู้บริหารโรงเรียนและครูจะได้มีการเตรียมพร้อมด้านต่าง ๆ ก่อนนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ
2. ควรมีการสนับสนุนช่วยเหลือด้านเอกสาร และแหล่งค้นคว้าทางวิชาการแก่โรงเรียนอย่างเพียงพอ สำนวจความต้องการของโรงเรียน และติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่บริการเอกสารเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้บริหาร และครู ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ควรมีการเพิ่มพูนความรู้ โดยการอบรม สัมมนา หรือประชุมปฏิบัติการเป็นระยะ ๆ แก่ผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้อย่างทั่วถึง

4. ควรเร่งดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ โดยการประชุมปฏิบัติการให้กับครูในเรื่องการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นกระบวนการ

5. การมีนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนอย่างทั่วถึง สม่ำเสมอ และจัดให้มีจำนวนบุคลากรทางด้านนิเทศในแต่ละเขตให้เหมาะสมกับจำนวนโรงเรียนและครู

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารและครู

1. ควรจัดส่งครูเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยเฉพาะการสอนตามแนวหลักสูตรฉบับปรับปรุง

2. ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนด้านเอกสาร และแหล่งวิทยากร ตลอดจนให้บริการด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอน และเอกสารประกอบหลักสูตรแก่ครูอย่างทั่วถึง

3. ควรมีการประชุมปฏิบัติการร่วมกันในการจัดทำแผนการสอน วัสดุประกอบหลักสูตรสื่อการเรียนการสอน และเครื่องมือวัดผล โดยมีการวางแผนในการจัดทำในช่วงปิดภาคเรียน

4. ควรมีการศึกษาและทำความเข้าใจรายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตร จากเอกสารที่ได้รับจากหน่วยงานต้นสังกัดให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อประโยชน์ในการนำหลักสูตรไปใช้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในทุกระดับชั้น และทุกกลุ่มประสบการณ์โดยศึกษาแยกออกไปในแต่ละกลุ่มประสบการณ์

2. ควรทำการศึกษา เปรียบเทียบปัญหา และความต้องการ ในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละระดับชั้น ในทุกกลุ่มประสบการณ์